

 SEGES

Boost naturen på bedriften - med **Naturtjek**

Andrea Oddershede

Biolog ph.d., SEGES

Økologi-kongres 2019

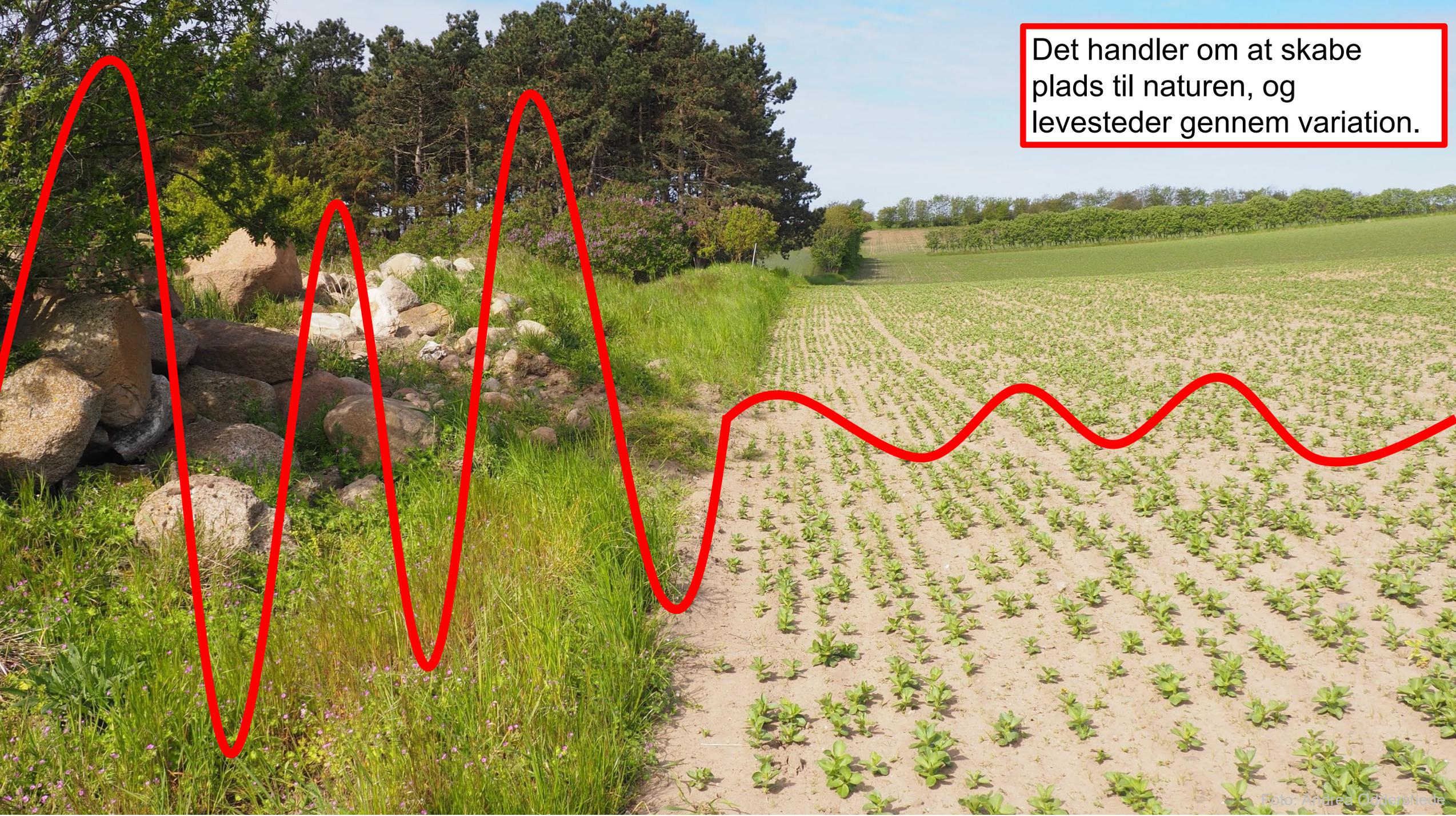

SEGES

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**

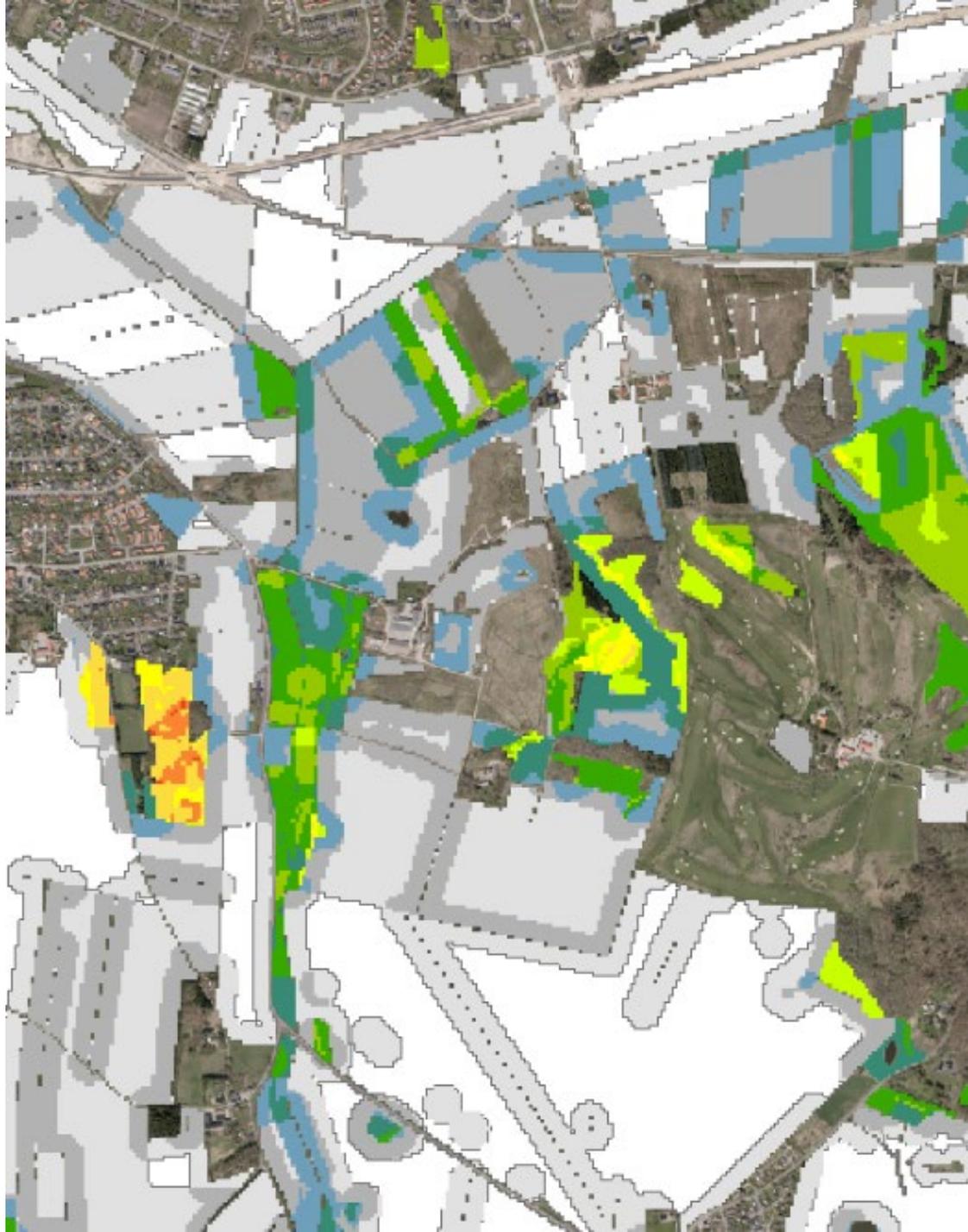

Det handler om at skabe plads til naturen, og levesteder gennem variation.

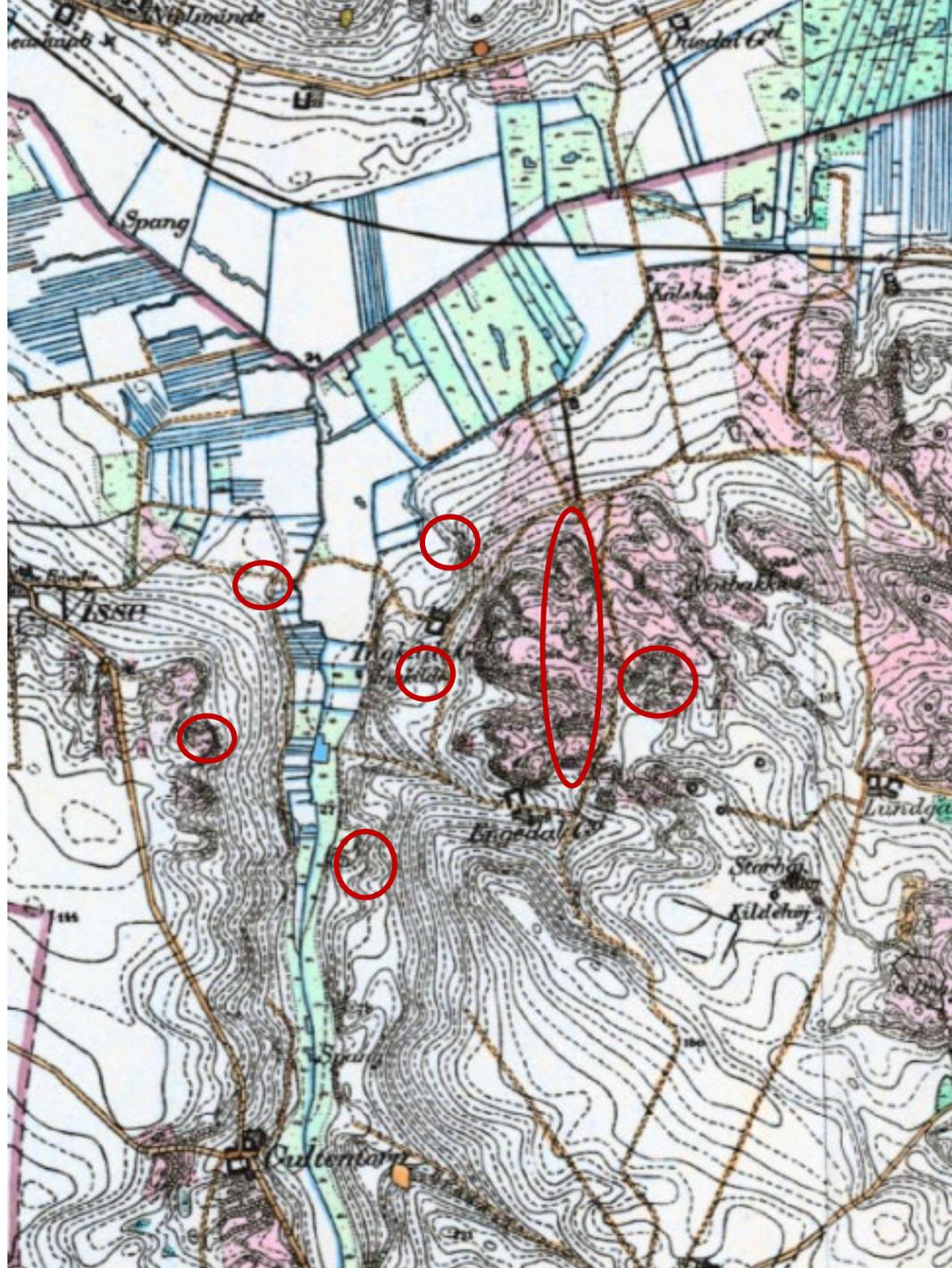
Rådgivningssystemet forberedes:
Naturtjek-rådgivere i Agri Nord, Centrovic,
KHL, LandboNord, LHN, Sagro og vestjysk.
Og på SEGES.

HNV-værdi (arealer med høj naturværdi)

Historiske kort

Areal: B - Relativ påvirket areal

vellugtende gulaks | *Anthoxanthum odoratum*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

éngriffet hvidtjørn | *Crataegus monogyna*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

liden klokke | *Campanula rotundifolia*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

prikbladet perikon | *Hypericum perforatum*

blåbær | *Vaccinium myrtillus*

blåmunke | *Jasione montana*

bølget bunke | *Avenella flexuosa*

bævreasp | *Populus tremula*

djævelsbid | *Succisa pratensis*

krat-fladbælg | *Lathyrus linifolius*

fløjlsgræs | *Holcus lanatus*

hedelyng | *Calluna vulgaris*

almindelig hvene | *Agrostis capillaris*

smalbladet høgeurt | *Hieracium umbellatum*

almindelig kongepen | *Hypochoeris radicata*

almindelig mangeløv | *Dryopteris filix-mas*

krybende pil | *Salix repens* ssp. *repens* var. *repens*

plæne-kransemos | *Rhytidadelphus squarrosus*

gul snerre | *Galium verum*

rød svingel | *Festuca rubra*

almindelig syre | *Rumex acetosa*

tormentil | *Potentilla erecta*

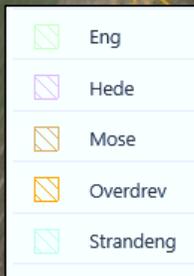
tyttebær | *Vaccinium vitis-idaea*

lancet-vejbred | *Plantago lanceolata*

hunde-viol | *Viola canina*

almindelig røn | *Sorbus aucuparia*

bævreasp | *Populus tremula*

liden andemad | *Lemna minor*

: Dominerende

Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)

manna-sødgræs | *Glyceria fluitans*

: Dominerende

Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)

Alm. grenet pindsvineknop | *Sparganium erectum* ssp. *erectum*

Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)

lådden dueurt | *Epilobium hirsutum*

Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)

lyse-siv | *Juncus effusus*

Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)

bredbladet dunhammer | *Typha latifolia*

Areal: Rs - Rørsump (vanddækket)

hvid åkande | *Nymphaea alba*

Areal: Sø - Søareal

fiiget brøndsel | *Bidens tripartita*

Areal: Rs - Rørsump (vanddække eng-brandbæger | *Jacobaea vulgaris*

glanskapslet siv | *Juncus articulatus*

Areal: Rs - Rørsump (vanddække

Areal: A - Relativ upåvirket areal

græsbladet fladstjerne | *Stellaria graminea*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

bugtet kløver | *Trifolium medium*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

stor nælde | *Urtica dioica*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

ager-padderok | *Equisetum arvense*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

prikbladet perikon | *Hypericum perforatum*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

ager-tidse | *Cirsium arvense*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

muse-vikke | *Vicia cracca*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

mirabel | *Prunus cerasifera*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

korbær | *Rubus caesius*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

eng-gedeskæg | *Tragopogon pratensis* ssp. *pratensis*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

nikkende tidse | *Carduus nutans*

Areal: A - Relativ upåvirket areal

Bedriftsoversigt og fokuspunkter

1. Græsmarker (omdriftsarealer)
2. Naturarealer
3. Vildtstribe langs hegn
4. Plantet skov
5. Gamle læhegn og partier af gammel skov
6. Forladt råstofgrav
7. Kildevæld

SEGES

1. Overdrevsareal 1

Generelt: Gamle overdrev er noget af det mest værdifulde natur, som man kan have på sin bedrift. Ud over arealets blomstrende delarealer med lave planter, så er der også mange forskellige arter af svampe, planter og dyr tilknyttet variationer som træer, buske, bar jord og omkring store fritliggende sten.

Specifikt for bedriften: Arealet er bedriftens største naturværdi. Græsningen gavner arealet, da det sørger for at de blomstrende urter ikke forsvinder i langt græs. Arealet scorer 9 ud af 10 mulige stjerner, da det er i god tilstand, men samtidig presset af at være af lille størrelse, og at ligge omringet af omdriftsarealer, hvorfra der sandsynligvis sker en gødskningspåvirkning.

Arealet er desuden et af de få steder i landet hvor stor gyvelkvæler vokser (se venligst næste punkt).

Anbefaling: Skån gerne naturarealerne fra gødskning, da næringsstofbelastning skaber dårlige forhold for sjældne og truede dyr, planter og svampe. Anlæg eventuelt en beskyttelsesbræmme i omdriftsarealerne, hvor der ikke gødskes.

Det er godt at naturarealerne er en del af græsningssystemet. Det er vigtigt at dyrene går i lav tæthed således at der ikke ædes op på arealerne om sommeren (der skal være blomster gennem hele sæsonen). Lige nu er træer og buske kun en positiv tilføjelse til arealet. Man kan forsøge at holde tætheden af træer og buske på nuværende niveau (der skal helst ikke blive færre eller flere), ved at lade dyr (evt. heste) gå på arealet om vinteren, således at træer og buske holdes nede på en naturlig måde. Vintergræsningen ville derudover kunne give blomsterne et forspring i foråret, hvis græsset spises henover vinteren.

Blotlagt sandet jord, samt ældre træer og buske.

Busk med fodpose (resultat af gnav fra græssende dyr).

Blotlagte store sten.

1. Overdrevsareal 2

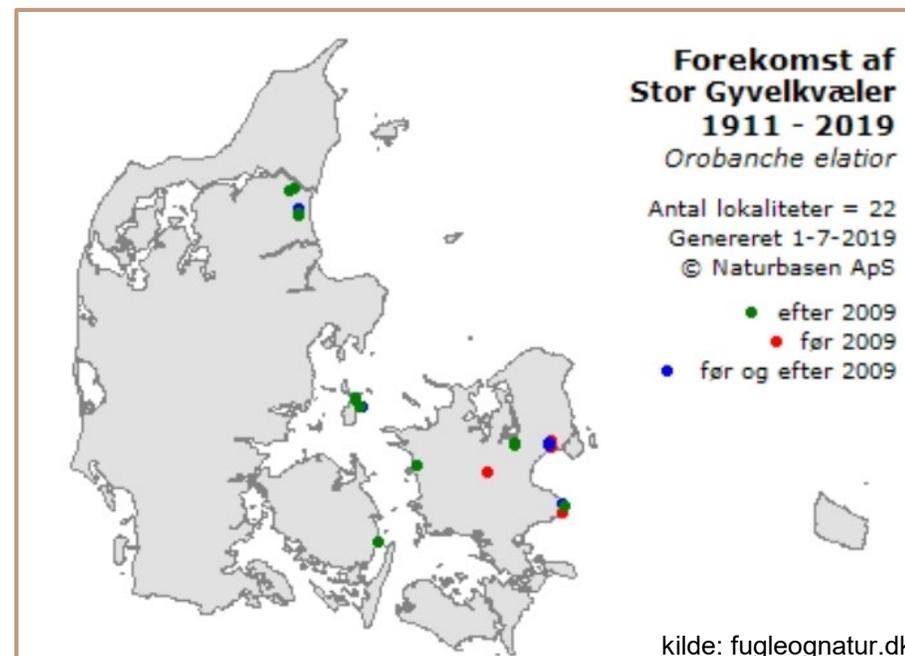
Stor gyvelkvæler

Stor gyvelkvæler er en meget sjælden dansk art, og findes i dag på ca. 10 lokaliteter. Planten er totalfredet i Danmark.

Da planten selv mangler det grønne farvestof klorofyl, som bruges til at lave fotosyntese, er det artens strategi at snylte på andre planter igennem rødderne. Stor gyvelkvæler snylter oftest på arter af knopurt. På arealet fandt vi den voksende i nærheden af netop stor knopurt (se billedet til venstre).

Arten er følsom overfor tilførsel af næringsstoffer, og vokser i Danmark typisk på kalkrige overdrev. Vil man passe på arten på arealet, er det vigtigt at arealet skånes fra næringsstofftilførsel. Det er positivt for arten at arealet græsses, da det holder partier på skrænten fra at gro til i træer og buske. Græsning fremmer desuden artens værtsplante, stor knopurt, som er livsvigtig for at stor gyvelkvæler kan vokse på arealet.

1. Bevar og pas på dine naturværdier

Her stod er et gammelt granhegn, som efterhånden væltede under storme.

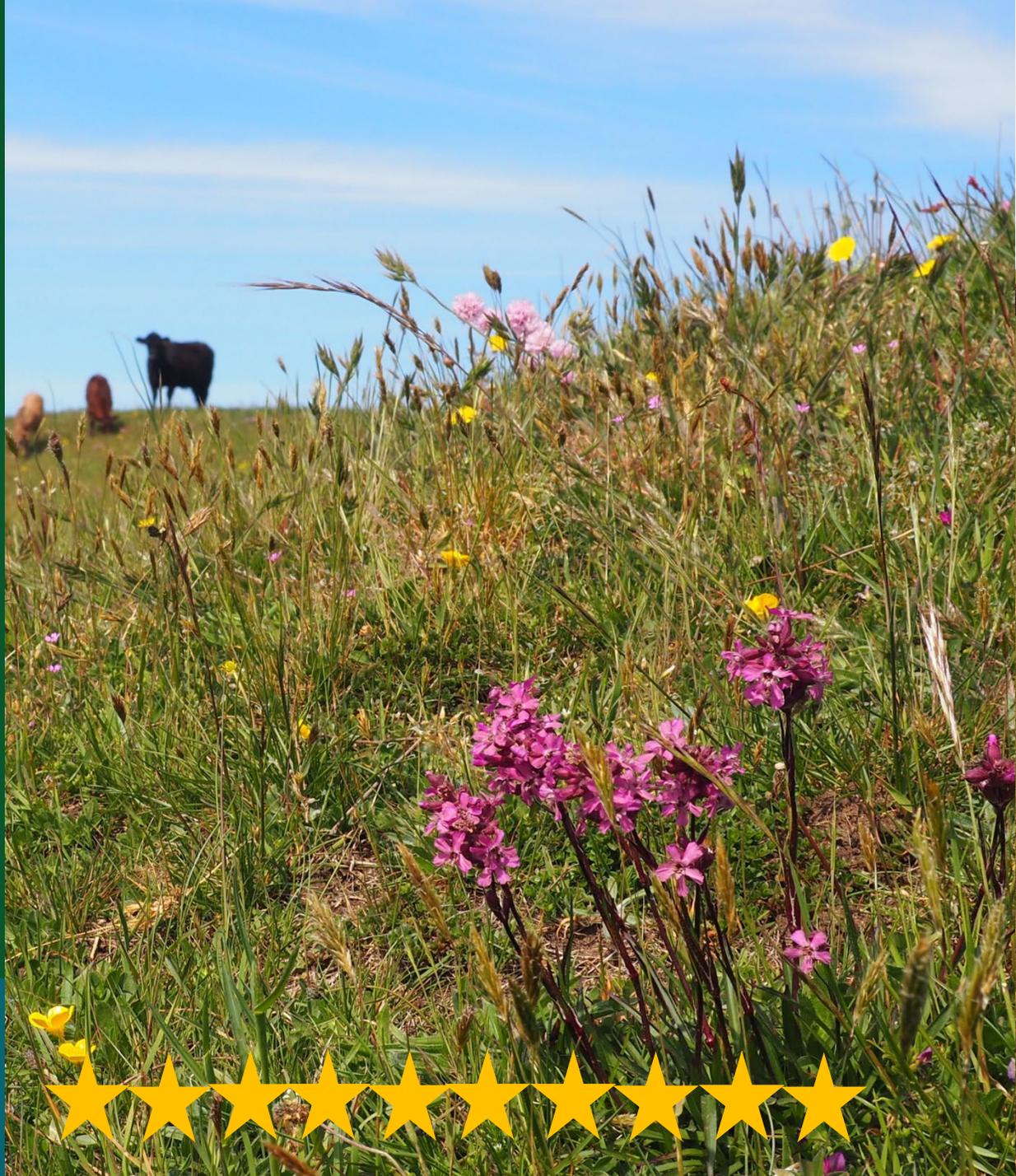

EFTER

Foto: Andrea Oddershede

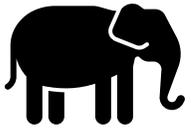

EFTER

Lav nyt, og byg videre på den eksisterende natur

Landmandsambassadører

De udførte et naturtjek. Vi fandt ud af at der er unik natur i bare at lade de

PLANTER

3 nemme tiltag som booster naturen

5. juli 2019 natur

Torben har fået mere tid og bedre samvittighed.

20 ØKOLOGISK LANDBRUG

1. marts 2019 nr. 642

MARK & STALD

Ole Jakobsen glæder sig over, at han har fået mere tid, nu hvor vindfælderne kan blive liggende i læhegnet.

Naturtiltag er god samvittighed

Inden Ole Jakobsen sagde ja til et naturtjek, forestilte han sig, at tjekket ville være lidt å la et miljøtilsyn. Nu ved han bedre. Og han har fået mere tid til sin familie, mens han med god samvittighed efterlader vindfælderne og råddent ved i ejendommens brede læbæltet.

Hent inspiration til bevarelsen af biodiversiteten

På Risbjerg Landbrug sætter Centrovica den 1. oktober fokus på biodiversiteten.

ARRANGEMENT. Vi ser flere og flere artikler, der stiller skarpt på biodiversitet i diverse medier. De omhandler alt fra parvildsvaner, der lader gåsene gå med masser af blomster, til politiske diskussioner om, at naturen skal have mere plads. Biodiversitet er således et begreb, der begynder at fylde landbrugets bevidsthed og på den politiske agenda, og netop derfor er det også relevant, at landbrugere forbereder sig til omstændigheder og naturkonsekvenser. Birthe Thorsdahl Christensen om baggrunden for, at Centrovica den 1. oktober inviterer til en gratis inspirationssamling om biodiversitet. Formålet med mødet, der foregår på Risbjerg Landbrug ved Jordløse, er at give deltagere inspiration til, hvordan de med simple tiltag kan bidrage positivt til bevarelsen og styrkelsen af biodiversiteten hjemme på egne landbrug. Der bliver også mulighed for at

Centrovica inviterer til gratis inspirationssamling om biodiversiteten på Risbjerg Landbrug hos Kirsten Rasmussen og Hans Erik Jørgensen i Jordløse.

hustere, hvorfor det giver mening at fokusere på plads til naturen på og ved landbrugsejendele.

Naturtjek Deltagere vil desuden høre om Naturtjek, som udbydes af SEGES. Her udvælges områder på den enkelte landbrug, som rummer stor biodiversitet, så de kan bevares, samt områder som simpel og med en begrænset indsats kan udvikles til at indeholde mere biodiversitet.

Et naturtjek giver indblik i, hvad der giver succes værdi i forhold til bio-

diversitet og hjælper landmanden med at finde de små og store naturelementer, som bidrager eller kan bidrage til biodiversiteten på hans egen bedrift. Områder som han måske slet ikke er bevidst om, at han har dem dag i dag, udvælges Birthe Thorsdahl Christensen. Inspirationsmødet foregår tirsdag den 1. oktober klokken 14.00-16.30 hos Kirsten Rasmussen og Hans Erik Jørgensen på Møllergården 3, Jordløse ved Hanby. Deltagelse er gratis, men kræver tilmelding senest den 27. september til Centrovica. ■ cah@centrovica.dk

LANDET RUNDT 12

Fynske DM-vindere

TRAKTORTRÆK Fyns Landboldungdom var i forrige weekend sammen med regionerne i Vojte, Ribe og Sønderjylland varmer for årets danske mesterskaber i traktortræk, som fandt sted i Brande. Et par fynboer kunne efter konkurrencen i de åtte mesterskaber i 26 klasser stå sig over på søjlestemmen i superstanderklassen 0 vandt Marius Jensen fra Ejby med sin Ford 7700, mens Ernst Ringberg fra Sammegegn, men som nu har adresse i Haderslev, trak læmpet i Færrelasse 0 med sin New Holland 8580. ■

Minister vil udvide dyrevelfærdsmærket

DYREVELFÆRD Når det efter planen, kan forbrugere allerede i begyndelsen af næste år kalde både ænder, malte og rugbrød med det statuskontrollerede dyrevelfærdsmærke. Tilgængelige boller og hakket oksekød skal efter sigende kunne præsenteres med ænden, et, to eller tre grønne hjerter – og efter hvor meget mere dyrevelfærd i landmanden har lagt oven i de eksisterende regler for dyrevelfærd. Dermed udvides Dyrevelfærdsmærket til at dække på endnu flere af danskernes foretrukne fødevarer. Det sker ved Mjø- og Fællevaremærket i løn på ossemejeriproduktion. Ved at udvide mærkingsordningen bliver det muligt at bidrage til, at også køerne får bedre dyrevelfærd, når de får græs på vilkårlig løst, mere for varerne. For karer fæderminister Høegge Jensen (S), der netop har modtaget høringsvarer fra blandt andet Landbrugset, dyreværgerorganisationer og detailhandlere, der bukker sig om den kommende udvidelse. ■

Vi kan ikke redde hele verden – men du kan gøre noget, hvor du er!

Miljømæssig bæredygtighed

Spiller din bedrift sammen med naturen?

Øg biodiversiteten på din bedrift

Vil du vide mere? Kontakt: Lisbeth Gliese Jensen Miljø- og naturrådgiver 29 10 23 53 lgj@sagro.dk

Social bæredygtighed

Intro til Naturtjek

Tirsdag den 20. august kl. 14-16 inviterer Agri Nord til kort intro til Naturtjek på Bråddalsvej 35, Aalborg SØ

Naturtjek er et projekt i samarbejde med SEGES, som har udviklet en model til at kortlægge naturværdier og biodiversitet i agerlandet.

Vi besøger Jørn og Christian Madsen, som har fået lavet Naturtjek på deres ejendom. Kom og hør deres tanker om Naturtjek og om hvordan du selv nemt kan få flere bestøvere og større biodiversitet på ejendommen. Vi vil bl.a. fortælle om de lavt hengende frugter og nemme tiltag på ejendommen, som mange desværre overser i det daglige, samt om hvorledes der kan være økonomi i at tilgodese naturen.

Agri Nord er vært ved kaffe og kage - og tilmelding er ikke nødvendig.

altid i bevægelse

NATURTJEK - NATURLOGISVS

Naturtjek - gratis erfading

Vil du skabe mere natur og have styr på din ejendoms naturværdi med et Naturtjek? få inspiration hos landmand Erik Sondrup, når han viser rundt på ejendommen ved Aabenraa.

Fredag den 15. november kl. 13-15
Varnæsvej 510 B, 6200 Aabenraa

Kom og hør Eriks tanker om Naturtjek og få selv inspiration til, hvordan du kan højne naturværdien og biodiversiteten på din ejendom.

Miljø- og Naturrådgiver Louise H. Riemann har netop kørt et Naturtjek forbi igennem med landmand Erik Sondrup og nu inviterer de til en rundtur på ejendommen.

Vi skal se på eng og sum, sø og vandløb samt læhegn og gamle døde træer. Det lyder måske som noget rodt, men det må det faktisk gerne være, for døde eller væltede træer er et plus for naturen. Det viser et Naturtjek.

Vi glæder os til at se dig

Gratis erfading inkl. let forplejning

Tilmelding senest den 11. november på tlf.: 73 64 30 00 eller mail lm@lhn.dk

Mere om naturtjek: Kontakt Miljø- og Naturrådgiver Louise H. Riemann på tlf.: 73 64 29 15

STIFTET AF
Fonden for økologisk landbrug

Landbruksrådgiver Høegge Jensen for Nordjylland
Landbruksrådgiver Høegge Jensen for Nordjylland
Landbruksrådgiver Høegge Jensen for Nordjylland

Kom med på NATURTUR

Få inspiration til, hvordan du kan højne naturværdien og biodiversiteten på din ejendom.

Jens Hansen, der er økolog, har deltaget i projektet "Naturtjek på økologiske bedrifter", som er et projekt fra SEGES, hvor en specialist herfra har vurderet naturen på hans ejendom.

Dette vil Jens gerne fortælle om og vise frem, og byder derfor velkommen til en rundtur på hans ejendom. Her tager vi en snak om naturen og de naturværdier, der er på hans ejendom.

Vi kigger blandt andet på læhegn og søer, og ser på hvilke faktorer, der særligt har indflydelse på naturværdien.

Det er gratis at deltage. Af hensyn til forplejningen, skal du give besked til Lene Egvad Andersen, om du kommer senest mandag d. 10. juni.

Vi glæder os til at se dig

KOLDING HERREDS
LANDBRUGSFØRENING

Niels Bohrs Vej 2
6000 Kolding
+45 7634 1700 | info@khl.dk
www.khl.dk

NATURTUR

FREDAG D. 14. JUNI 2019
KL. 14 - 16

KOSTER DET NOGET AT DELTAGE?
Det er gratis at deltage.

HVOR?
Jens Hansen
Hovedgaden 41
6964 Jordrup

TILMELDING
Tilmeld dig hos Lene Egvad Andersen på lea@khl.dk eller på tlf.: +45 7637 1788

Mere på seges.dk/natur

Er du interesseret i at få lavet
Naturtjek eller blive Naturtjek-
rådgiver, skriv til anod@seges.dk

Man skal bevare roen - og nyde det.